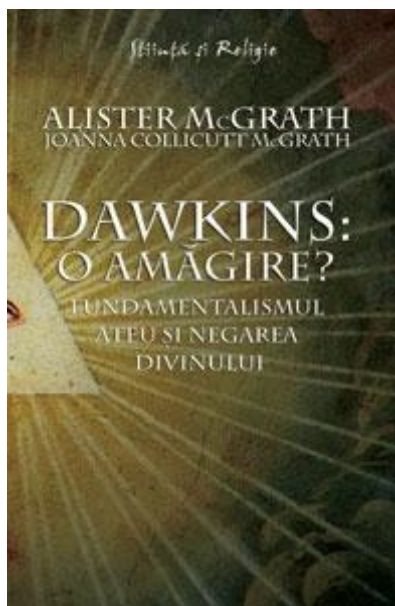

Dawkins: o amăgire? - Fundamentalismul ateu și negarea divinului

<http://m.buybooks.ro/dawkins-o-amagire-fundamentalism.html>

Titlul original, **The Dawkins Delusion?** este o fină ironie la cartea lui Dawkins, *The God Delusion*. Subtitlul, *Atheist fundamentalism and the denial of the divine*, ne pregătește pentru un răspuns competent și agresiv.

După substantialul volum al lui Dawkins, Curtea Veche lansează pe piață, în aceeași colecție *Știință și Religie*, cartea scrisă de Alister McGrath și Joanna Collicutt McGrath (ambii profesori renumiți la Oxford) intitulată: „**The Dawkins Delusion?**” (**Dawkins: o amăgire? Fundamentalismul ateu și negarea divinului**). Primul lucru care te stărneste, mai ales după ce îți dai seama din titlu că ar fi vorba de o replică la *The God Delusion* este dimensiunea volumului. În vreme ce cartea lui Dawkins avea ceva mai bine de 400 de pagini, cartea lui McGrath de abia dacă ajunge la 150. Sigur, cantitatea nu e neapărat un temei rezonabil de judecată în privința consistenței lucrării, însă, ținând cont de proporția și diversitatea argumentelor angajate în disputa știință-religie, te aștepti ca orice volum care ia în serios problema să te pregătească pentru un adevărat tur de forță al lecturii. Cu toate acestea, după ce te lamurești în privința scopului autorilor britanici, îți dai seama că dimensiunile volumului se explică într-o oarecare măsură.

Cu siguranta este o dovada de onestitate editoriala si intelectuala, atunci când te angajezi sa pregatesti o colectie intitulata Stiinta si Religie sa oferi glas, prin publicare, tuturor tipurilor de demersuri care cauta sa depaseasca conflictul dintre stiinta si religie: atât acelor demersuri sintetice, unificatoare, transdisciplinare, conciliante în esenta, cât si acelor care cauta sa dizolve disputa prin anuntarea unui singur câstigător. Dupa ce, acum ceva timp, Editura Curtea Veche oferea publicului una din cele mai sonore si mai controversate carti din ultimii ani, care a încins spiritele în Occident, anume „The God Delusion” (tradusa cu titlul: „[Himera credintei în Dumnezeu](#)”), scrisa de Richard Dawkins, era normal si fertil pentru pastrarea echilibrului perspectival asupra problemei ca aceeasi editura sa publice cel putin o replica la acest act de condamnare nu doar al crestinismului, ci al fenomenului religios în general.

Prin **The God Delusion**, Dawkins s-a straduit sa întareasca prin argumente stiintifice contestatiile cu privire la existenta lui Dumnezeu, sa explice în termeni psihologici si evolutionisti raspândirea fenomenului religios si sa scoata în evidenta ansamblul de consecinte negative pe care persistenta sa o produce. Nu numai ca Dumnezeu nu exista, dar a crede în el, dupa o inventariere a explicatiilor naturaliste, reprezinta o dovada de ignoranta, irationalitate si infantilitate. Pe de alta parte, McGrath nu oglindeste proportia ambitiilor lui Dawkins, în nici un caz **nu cauta sa demonstreze ca exista Dumnezeu**. Profesorul britanic ofera doar o replica precisa, un contraatac care sa scoata în evidenta vulnerabilitatile argumentatiei lui Dawkins. Este vorba mai degraba un demers dubitativ, o invitatie la scepticism relativ la asa zisele dovezi pe care se bazeaza vehementa antireligioasa a cunoscutului biolog evolutionist.

Ca si Dawkins, cuplul McGrath este un reprezentant al oamenilor de stiinta (el a studiat biologia celulara, ea a studiat neuropsihologia) dar, spre deosebire de biologul evolutionist, un reprezentant convertit la crestinism. Joanna si Alister McGrath reprezinta ceva ce pentru Dawkins este de-a dreptul inconceptibil sau, în cel mai bun caz, o dovada de ipocrizie: profesionisti ai stiintei care își pastreaza credinta în Dumnezeu. Pentru McGrath, contradictia pe care Dawkins o surprinde între aderenta la stiinta si credinta în divinitate se bazeaza pe o argumentatie simplista si superficiala. Problema cea mai mare a lui Dawkins este aceea ca renunta la atitudinea precauta din „[Gena egoista](#)” (pe care McGrath o apreciaza drept o lucrare exceptionala) si cade în ispita dogmatismului, a pretentiilor arogante si monopoliste asupra corectitudinii. Cu alte cuvinte, Dawkins se transforma din om de stiinta în ideolog si pune necesitatea unui set de convingeri mai presus fata de argumentele care le sustin. Altfel

spus, ateismul lui Dawkins își pierde armatura științifică ce îi dădea credibilitate și rezistență în momentul în care se dovedește a fi un fundamentalism la fel de nociv ca și cel religios.

Mai toate observațiile critice pe care le face McGrath în raport cu lucrarea lui Dawkins vin să sublinieze ideea generală a dublei complexități a fenomenelor științei și religiei. Pe de o parte, în ciuda progreselor, știința rămâne departe de a fi un corpus unitar de cunoștințe și metode. Ambițiile cu privire la posibilitățile exhaustive și metodei infailibile a științei (care se subînțeleg în argumentația lui Dawkins) au fost de fapt depășite, odată cu falimentul neopozitivismului primei jumătăți a secolului XX. Știința nu poate fi invocată ca practică omnipotentă capabilă să explice tot, ea are mai degrabă un domeniu și un câmp de fenomene studiate destul de precis și de îngust.

Pentru întrebările la care știința nu este în măsură să răspundă, filosofia și religia joacă un rol decisiv. În opinia lui McGrath, religia, filosofia și știința sunt activități complementare și nu faze în evoluția cunoașterii care să justifice îmbrățișarea fără dubiu a științei și renunțarea la reziduurile religioase. Pe de altă parte, religia este un fenomen la fel de complex. Argumentația lui Dawkins prin care acesta găsește numitorul comun al tuturor religiilor, îl face sinonim cu credința, îl explică evolutionist și psiholog (ca un rezultat secundar al evoluției și ca expresie a dorințelor umane) este pripită, după McGrath. Ca și în privința științei, este dificil de vorbit de o unitate a fenomenului religios și este cel puțin lipsit de respect față de cercetările antropologice și sociologice să îl reduci la o serie sumară de procese mentale. McGrath mai vorbește și despre efectele benefice ale religiei (conform unor studii calitatea vieții oamenilor religioși e mai mare) pentru a răspunde ideii că religia ne înrautățește viața, despre absența necesității legăturii între religie și violență (nu religia este cauza violenței între oameni ci mai degrabă un mobil, la fel și în cazul ateismului), despre gândirea critică a oamenilor religioși, despre posibilitatea ca Dumnezeu să nu fie doar o amăgire și chiar despre Petre Tutea.

Volumul lui McGrath își atinge scopul în măsură în care fisurează credibilitatea științifică a lui Dawkins în cartea „The God Delusion”. Cu toate acestea, dincolo de acest demers negativ, **„Dawkins: o amăgire?” nu este un apărător redutabil al perspectivei creștine**. Din toate observațiile lui McGrath nu rezultă că ar exista Dumnezeu, contraargumentele adresate lui Dawkins servesc doar slăbirii poziției biologului evolutionist fără să ofere un fundament pozitiv pentru credința în divinitate.